

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ
ФАКУЛЬТЕТ «ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО»
КАФЕДРА ГРАФІКИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
з навчально-педагогічної роботи

Соболев О.В.

2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ШРИФТ І ТИПОГРАФІКА»

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Галузь знань 02 «КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО»

Спеціальність: 023 «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»

Освітньо-професійна програма «Графіка»

Робоча програма з дисципліни «ШРИФТ І ТИПОГРАФІКА» для студентів
1 курсу освітньо-професійної програми «Графіка».

« 5 » листопада, 2019 року ____ с.

Розробник: доц. Мельникова У.П.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри графіки

Протокол від « 8 » листопада 2019 року № 9

В.о. завідувача кафедри графіки О.В. Іващенко

« ____ » _____ 2019 року

УЗГОДЖЕНО:

Декан факультету «Образотворче мистецтво» В. Я. Шевченко

Декан факультету «Аудіовізуальні мистецтва
та заочне навчання» М. І. Токар

Завідувач навчально-методичного відділу Г. О. Жернокльова

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Методичною радою ХДАДМ « ____ » _____ 2019 р.,
протокол № _____

АНОТАЦІЯ

до навчальної дисципліни «Шрифт і типографіка»

Дисципліна «Шрифт і типографіка» є однією з професійно-орієнтованих дисциплін підготовки бакалаврів-графіків, котра вивчається протягом I-II семестру першого курсу. Курс «Шрифт і типографіка» складається з теоретичної та практичної частин. Він спрямований на вивчення та практичне засвоєння основ шрифтового та типографічного мистецтва. Базові знання, отримані впродовж вивчення основ шрифту і типографіки, матимуть продовження у подальшого вивченні та засвоєнні дисциплін «Основи графічного дизайну», «Композиція плакату», «Книжкова графіка», «Станкова графіка».

SUMMARY

to discipline «Font and typography»

The discipline «Font and typography» is one of the professionally-oriented disciplines of bachelor's degree training, which is studied during the I-II semester of the first year. The «Font and typography» course is divided into theoretical and practical parts. It is aimed at studying and mastering the foundations of font and typographic art. Basic knowledge gained during the study of the foundations of the font and typography, will continue to further study and mastering the disciplines «Fundamentals of Graphic Design», «Composition of the poster», «Book graphics», «Stank Graphics».

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ « ШРИФТ І ТИПОГРАФІКА»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 1+0,5	Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»	Нормативна	
	Напрямок підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво»		
Модулів – 4	Професійне спрямування: «Графіка»	Рік підготовки:	
		1	1
		Семестр	
Загальна кількість годин – 35+18		1-2	1-2
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3/4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>бакалавр</i>	Лекції	
		7	—
		Практичні	
		23	10
		Аудиторні	
		30	10
		Самостійна робота	
—	—		
		Вид контролю: <i>екзаменаційні перегляди</i>	

Примітка:

співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 85%, 15%

для заочної форми навчання – 55%, 45%

II. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ШРИФТ І ТИПОГРАФІКА»

для студентів 1 курсу, за професійним спрямуванням «Графіка»

денної та заочної форми навчання

Мета дисципліни «Шрифт і типографіка» – вивчення побудови, складових шрифту, його походження, різновиди систем писемності. Застосування практичних навичок при створенні шрифтових композицій та виконанні каліграфії, використання знань, отриманих з курсу «Шрифт і типографіка», для вільного оперування шрифтами та втілення свого творчого задуму.

Завданням дисципліни є практичне виконання студентами шрифтових композицій, виконаних вручну та комп'ютерними технологіями, опанування умінь з каліграфічного письма широким і тонким пером. Вивчення різновидів шрифту, гарнітур, груп шрифтів. У процесі вивчення дисципліни студенти опановують образотворчі засоби побудови художнього образу та вдосконалюють фахову майстерність шляхом виконання практичних завдань.

Компетенції бакалавра, що забезпечує дисципліна

Професійні компетенції	
Спеціалізовано-професійні:	
– здатність використовувати знання з шрифту і типографіки при оформленні книжкових, плакатних та інших видань	КСП-6

Інструментальні компетенції:	
– навички роботи з комп'ютером	КІ-3

Вимоги до знань, умінь та навичок

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Шрифт і типографіка» студент повинен:

знати:

- історію виникнення шрифту;
- основи мистецтва типографіки;
- шрифтову анатомію;
- класифікацію друкарського шрифту;
- основну типографічну термінологію;
- класичні правила створення типографічної композиції;

вміти:

- працювати з комп'ютером;
- працювати з матеріалами та інструментами для каліграфії
- створювати шрифтову композицію у векторних програмах
- оформлювати роздруківки
- володіти інструментами виконання рукописних шрифтів;
- виконувати шрифтові та каліграфічні композиції;
- виконувати вправи та завдання з образної інтерпретації слова, фрази та тексту засобами типографіки;

III. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ШРИФТ І ТИПОГРАФІКА»

Денна форма навчання

Навчальним планом підготовки бакалаврів викладання «Шрифту і типографіки» передбачено у I-II семестрі в обсязі 1 кредиту ECTS (35 години). Лекцій – 7 годин, практичних занять – 23 годин, самостійної роботи – ... годин.

Заочна форма навчання

Навчальним планом підготовки бакалаврів викладання «Типографіки» передбачено у I-II семестрі у обсязі 0,5 кредитів ECTS (18 години). Лекцій – 0 годин, практичних занять – 10 годин, самостійної роботи ... години.

Навчальна дисципліна складається з 8 модулів, які розподілені по чотирьом навчальним семестрам, містять 8 тем і 27 практичних завдань, що зв'язані між собою змістовими складовими.

1 МОДУЛЬ

містить 1 тему і 4 практичних завдань:

Тема 1. ЕЛЕМЕНТИ ЛІТЕРИ.

1. Графема;
2. Назва елементів літер та шрифту;
3. Портрет з елементів друкарських літер;
4. Вправи широким пером, елементи літер;

2 МОДУЛЬ

містить 1 тему і 6 практичних завдань:

Тема 2. ФОРМА ЛІТЕРИ ТА ЕЛЕМЕНТИ ШРИФТУ.

5. Форма та контрформа в літері;
6. Кернінг та трекінг, вправи (власне прізвище та ім'я);
7. Оптичні ілюзії в шрифті;
8. Копія з роботи майстра, широке перо;
9. Написання літературного тексту, широке перо;
10. Алфавіт, сучасний друкарський шрифт.

3 МОДУЛЬ

містить 1 тему і 4 практичних завдання:

Тема 3. ПОБУДОВА ШРИФТУ.

11. Поліграмний аналіз побудови класичного шрифту;
12. Побудова власної монограми;
13. Каліграфічні вправи гострим пером;
14. Копія з роботи майстра, гостре перо.

4 МОДУЛЬ

містить 1 тему і 3 практичних завдання:

Тема 4. ГРУПИ ДРУКАРСЬКИХ ШРИФТІВ.

15. Групи друкарських шрифтів;
16. Написання сонету В. Шекспіра, гостре перо;
17. Каліграфічна вітальна адреса, широке перо.

5 МОДУЛЬ

містить 1 тему і 4 практичних завдання:

Тема 5. ОБРАЗНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ СЛОВА В ТИПОГРАФІЦІ.

18. Образна інтерпретація слова засобами друкарського шрифту;
19. Образна інтерпретація власного імені засобами типографіки;
20. Каліграфічна листівка;
21. Каліграфічна образна інтерпретація вислову або прислів'я.

6 МОДУЛЬ

містить 1 тему і 3 практичних завдання:

Тема 6. ОБРАЗ В ТИПОГРАФІЦІ ТА КАЛІГРАФІЇ.

22. Шрифтовий настінний календар, типографіка;
23. Образна інтерпретація поезії різного напрямку;
24. Титульний аркуш, класична типографіка;

7 МОДУЛЬ

містить 1 тему і 2 практичних завдання:

Тема 7. КОМПОЗИЦІЙНІ ЗАСОБИ В ТИПОГРАФІЦІ.

25. Шрифтовий плакат виставки відомого митця, засобами класичної типографіки;
26. Шрифтовий плакат власної виставки, засобами постмодерністської типографіки;

8 МОДУЛЬ

містить 1 тему і 1 практичне завдання:

Тема 8. КОМПОЗИЦІЙНІ ЗАСОБИ В КАЛІГРАФІЇ.

27. Каліграфічна книжка.

IV. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перший семестр

Назви змістових модулів і тем	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН							
	Денна форма				Заочна форма			
	УСЬОГО	у тому числі			УСЬОГО	у тому числі		
		лекцій	практ.	сам.р.		лекцій	практ.	сам.р.
1	2	7	23	-	6	-	10	-
МОДУЛЬ 1								
Тема 1. ЕЛЕМЕНТИ ЛІТЕРИ. Завдання 1-4	19	3	11	-	5	-	5	-
Разом за МОДУЛЕМ 1	19	3	11	-	5	-	5	-
МОДУЛЬ 2								
Тема 2. ФОРМА ЛІТЕРИ ТА ЕЛЕМЕНТИ ШРИФТУ. Завдання 5-10	24	4	12	-	5	-	5	-
Оформлення експозиції робіт		-	-	-	-	-	-	-
Разом за МОДУЛЕМ 2	21	4	12	-	5	-	5	-
УСЬОГО ГОДИН за семестр:	40	7	23	-	10	-	10	-

Другий семестр

Назви змістових модулів і тем	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН							
	Денна форма				Заочна форма			
	УСЬОГО	у тому числі			УСЬОГО	у тому числі		
		лекцій	практ.	сам.р.		лекцій	практ.	сам.р.
1	2	3	4	5	6	-	8	-
МОДУЛЬ 3								
Тема 3. ПОБУДОВА ШРИФТУ. Завдання 11-14	16	3	11	-	-	-	2	-
Разом за МОДУЛЕМ 3	16	3	11	-	-	-	2	-
МОДУЛЬ 4								
Тема 4. ГРУПИ ДРУКАРСЬКИХ ШРИФТІВ. Завдання 15-17	19	4	12	-	-	-	3	-
Оформлення експозиції робіт	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом за МОДУЛЕМ 4	19	4	12	-	3	-	3	-
УСЬОГО ГОДИН за семестр:	35	7	23	-	5	-	5	-
УСЬОГО ГОДИН за рік:	120	14	46	60	120	-	10	110

V. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Програмою не передбачається проведення семінарських занять

VI. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин: денна/заоч.
<i>Перший семестр.</i>		
МОДУЛЬ 1		
1.	Завдання 1. Графема, вправи;	2/0,5
2.	Завдання 2. Назва елементів літер та шрифту, вправи;	3/0,5
3.	Завдання 3. Портрет з елементів друкарських літер, вправи;	3/0,5
4.	Завдання 4. Вправи широким пером, написання елементів літер;	3/0,5
Разом за МОДУЛЕМ 1		11/2
МОДУЛЬ 2		
5.	Завдання 5. Форма та контрформа в літері, вправи;	1/0,5
6.	Завдання 6. Кернінг та трекінг, набрати друкарським шрифтом власне прізвище та ім'я декількома варіантами;	2/0,5
7.	Завдання 7. Оптичні ілюзії в шрифті, вправи;	2/0,5
8.	Завдання 8. Копія з роботи майстра, широке перо;	2/0,5
9.	Завдання 9. Написання літературного тексту, широке перо;	2/0,5
10.	Завдання 10. Шрифтова композиція «Алфавіт», сучасний друкарський шрифт.	2/0,5
	Оформлення експозиції робіт	-
Разом за МОДУЛЕМ 2		12/3
Загальна кількість практичних годин за семестр		23/5

<i>Другий семестр.</i>		
МОДУЛЬ 3		
11.	Завдання 11. Поліграмний аналіз побудови класичного шрифту;	3/0,5
12.	Завдання 12. Побудова власної монограми;	2/0,5
13.	Завдання 13. Каліграфічні вправи гострим пером;	3/0,5
14.	Завдання 14. Копія з роботи майстра, гостре перо.	3/0,5
Разом за МОДУЛЕМ 3		11/2
МОДУЛЬ 4		
15.	Завдання 15. Групи друкарських шрифтів;	4/2
16.	Завдання 16. Написання сонету В. Шекспіра, гостре перо;	3/1
17.	Завдання 17. Каліграфічна вітальна адреса, широке перо.	3/1
	Оформлення експозиції робіт	-
Разом за МОДУЛЕМ 4		11/4
Загальна кількість практичних годин за семестр:		22/6
Загальна кількість практичних годин за рік:		45/11

ТЕМИ ЛЕКЦІЙ:

1. Історія розвитку писемності та її шрифтових форм.
2. Слов'янська писемність: кирилиця та глаголиця.
3. Матеріали та інструменти рукописного шрифту.
4. Друкарство у Європі та Україні.
5. Анатомія літери та структура шрифту.
6. Побудова шрифтів поліграмним методом.
7. Класифікація шрифтів.
8. Системи та одиниці мір друкарських шрифтів.

VII. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Програмою не передбачається проведення лабораторних занять

VIII. САМОСТІЙНА РОБОТА

Зміст самостійної роботи складається з повторення лекційного матеріалу і додаткового самостійного вивчення літератури за темою, а також виконання практичних завдань, які є елементами модулів. Зокрема, це є пошуки власних візуальних вирішень за темами завдань, виконання їх у комп'ютерних програмах, завершення роботи і підготовка до перегляду (оформлення експозиції робіт).

№ з/п	Назва теми	Кількість годин: денна/заоч.
<i>Перший семестр.</i>		
МОДУЛЬ 1		
1.	Завдання 1. . Графема, вправи;	2/6
2.	Завдання 2. Назва елементів літер та шрифту, вправи;	5/8
3.	Завдання 3. Портрет з елементів друкарських літер, вправи;	3/6
4.	Завдання 4. Вправи широким пером, написання елементів літер;	5/6
Разом за МОДУЛЕМ 1		15/26
МОДУЛЬ 2		
5.	Завдання 5. Форма та контрформа в літері, вправи;	2/4
6.	Завдання 6. Кернінг та трекінг, набрати друкарським шрифтом власне прізвище та ім'я декількома варіантами;	2/4
7.	Завдання 7. Оптичні ілюзії в шрифті, вправи;	2/4
8.	Завдання 8. Копія з роботи майстра, широке перо;	2/4
9.	Завдання 9. Написання літературного тексту, широке перо;	2/4

10.	Завдання 10. Шрифтова композиція «Алфавіт», сучасний друкарський шрифт.	4/5
	Оформлення експозиції робіт	1/1
	Разом за МОДУЛЕМ 2	15/26
	Загальна кількість самостійних годин за семестр:	30/52
<i>Другий семестр.</i>		
МОДУЛЬ 3		
11.	Завдання 11. Поліграмний аналіз побудови класичного шрифту;	4/10
12.	Завдання 12. Побудова власної монограми;	4/3
13.	Завдання 13. Каліграфічні вправи гострим пером;	3/7
14.	Завдання 14. Копія з роботи майстра, гостре перо.	4/7
	Разом за МОДУЛЕМ 3	15/27
МОДУЛЬ 4		
15.	Завдання 15. Групи друкарських шрифтів;	5/15
16.	Завдання 16. Написання сонету В. Шекспіра, гостре перо;	5/5
17.	Завдання 17. Каліграфічна вітальна адреса, широке перо.	4/5
	Оформлення експозиції робіт	1/1
	Разом за МОДУЛЕМ 4	15/26
	Загальна кількість самостійних годин за семестр:	30/53
	Загальна кількість самостійних годин за рік:	60/105

ІХ. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Програмою передбачається, що всі пропоновані практичні завдання у кожного студента повинні мати оригінальне графічне рішення. Крім того, можливе виконання додаткових композицій за темою.

X. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Передбачають *метод повідомлення та засвоєння нових знань*, що реалізується в процесі ознайомлення студентів з теоретичним і практичним матеріалом (за певними темами) та виконання ними практичних завдань. Основна форма вивчення курсу – практичні завдання. *Мета* запропонованих завдань – отримання студентами початкових навичок роботи з набірним та рукописним шрифтом, естетичними засобами гармонізації в типографіці.

Основним дидактичним принципом, що покладений в основу викладання дисципліни є систематична робота над особистим розвитком студента.

В ході роботи над завданнями вагомим методичним фактором виступає принцип зростання складності. Конкретні вправи, що формують кожний етап роботи та відповідні навчальні завдання до них, є перемінними і повинні наповнюватися новим змістом. Сам характер вправ дозволяє досить ясно вирішувати окремі композиційні проблеми. Викладач задає напрямок у творчому мисленні студента, і його роль як керівника, у першу чергу, навчати студентів працювати у самостійному режимі.

XI. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено *рубіжні етапи контролю* у формі поточних переглядів ескізів, процесу роботи та виконаних завдань. *Підсумковий контроль* засвоєння знань здійснюється у формі екзаменаційних переглядів.

XII. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

№ модуля	№ теми, завдання	Форма звітності	Макс. кількість рейтингових балів
М 1	Тема 1, завдання 1, 2,3,4	<i>Виконання вправ та завдань Поточні перегляди</i>	
Загальна кількість балів за МОДУЛЬ 1		Перегляд робіт	0–40
М 2	Тема 2, завдання 5, 6, 7, 8, 9, 10	<i>Виконання вправ та завдань Поточні перегляди</i>	
Загальна кількість балів за МОДУЛЬ 2		Перегляд робіт	0–60
Загальна кількість балів за семестр		Екзаменаційний перегляд	0–100
М 3	Тема 3, завдання 11, 12, 13, 14,	<i>Виконання вправ та завдань Поточні перегляди</i>	
Загальна кількість балів за МОДУЛЬ 3		Перегляд робіт	0–40
М 4	Тема 4, завдання 15,16, 17	<i>Виконання вправ та завдань Поточні перегляди</i>	
Загальна кількість балів за МОДУЛЬ 4		Перегляд робіт	0–60
Загальна кількість балів за семестр		Екзаменаційний перегляд	0–100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності за шкалою ХДАДМ	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	задовільно
60–63	E	
35–59	EX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	E	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінки знань та умінь студентів з дисципліни «Шрифт і типографіка»

- 90–100 балів** («відмінно» за національною шкалою, **A** — за шкалою ECTS) може отримати студент, який в повному обсязі опанував матеріал практичного та теоретичного курсу, творчо підійшов до виконання завдань, логічно побудував і професійно виконав усі завдання, надав додаткові варіанти за відповідними темами, крім того, брав участь та переміг (посів **1–3 місце**) у міжнародних або усеукраїнських конкурсах та акціях, студентських олімпіадах чи наукових конференціях з мистецтва або дизайну.
- 82–89 балів** («добре» за національною шкалою, **B** — за шкалою ECTS) отримує студент, який добре опанував матеріал практичного та теоретичного курсу, вчасно та якісно справився з усіма поставленими завданнями, творчо підійшов до виконання цих завдань, але при цьому зробив декілька незначних помилок.
- 74–81 балів** («добре» за національною шкалою, **C** — за шкалою ECTS) отримує студент, який в цілому добре опанував матеріал практичного та теоретичного курсу, вчасно та якісно справився з більшістю поставлених завдань, достатньо творчо підійшов до виконання цих завдань, але при цьому виконана робота мала значні недоліки.
- 64–73 балів** («задовільно» за національною шкалою, **D** — за шкалою ECTS) отримує студент, який не в повному обсязі опанував матеріал практичного та теоретичного курсу, справився з переважною більшістю поставлених завдань або виконав усі завдання на недостатньо професійному рівні, при цьому виконана робота мала значні недоліки (неохайність виконання, відсутність творчого підходу тощо).
- 60–63 балів** («задовільно» за національною шкалою, **E** — за шкалою ECTS) отримує студент, який в недостатньому обсязі опанував матеріал практичного та теоретичного курсу, справився з основними з поставлених завдань, але при цьому виконана робота має багато значних недоліків (неохайність виконання, відсутність творчого підходу, невчасна подача виконаної роботи тощо).
- 35–59 балів** («незадовільно» за національною шкалою, **FX** — за шкалою ECTS) отримує студент, який не впорався із головними задачами дисципліни, тобто не опанував більшість тем практичного та теоретичного курсу, пропускав заняття без поважних причин, допустив значну кількість суттєвих помилок при виконанні завдань. Про відсутність належних знань свідчать незадовільні підсумки поточного перегляду. У цьому випадку для одержання оцінки потрібна значна додаткова робота по виконанню усіх завдань дисципліни відповідно програми курсу і повторна перездача.
- 1–34 балів** («незадовільно» за національною шкалою, **F** — за шкалою ECTS) отримує студент, який не володіє знаннями з усіх модулів дисципліни, не виконав програми курсу і, відповідно, не впорався з поточними перевірками та не склав екзаменаційного перегляду. В цьому випадку передбачений обов'язковий повторний курс навчання.

ХІІІ. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Гальченко В. Ю. Типографіка : основи і принципи / Валерій Юрійович Гальченко. – Х.: ХГАДИ, 2007. – 72 с.
2. Серов С. І. Типографіка візуальної комунікації / Сергій Іванович Серов. – М. : Лінія Графік, 2004. – 32 с.

ХІV. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Книгопечатание как искусство : типографы и издатели XV–XX вв. о секретах своего ремесла ; [пер. с нем., фр., англ., ит. и коммент. И. Е. Бабановой] / Сост. Р. Зиховски, Г. Тиман. – М. : Книга, 1987. – 382 с.
2. Кричевский В. Типографіка в терминах и образах / Владимир Кричевский. В 2 т. – М. : Слово, 2000. Т 1. – 146 с.
3. Мітченко В. Каліграфія. Взаємовпливи шрифтів: теорія і практика; кирилиця і латиниця; історія і сучасність. — К.: Laurus. — 288 с.
4. Мітченко В. Естетика українського рукописного шрифту. — к.: Грамота, 2007. — 208 с.
5. Рудер Э. Типографіка : руководство по оформлению / Эмиль Рудер ; [пер. с нем., послесловие и коммент. М. Жукова]. – М. : Книга, 1982. – 286 с.
6. Чихольд Я. Облик книги: Избранные статьи о книжном оформлении / Ян Чихольд ; [пер. с нем. В. В. Лазурского, В. П. Милютин, П.Ф.Чекрыжова]. – М. : Книга, 1980. – 240 с.
7. Шевченко. Композиція плаката: Навч. посібн. — Х.: Колорит, 2004. — 123 с.

Допоміжна:

1. Брингхерст Р. Основы стиля в типографике / Роберт Брингхерст ; [пер. с англ. Г. Северской]. – М. : изд. Д. Аронов, 2006. – 432 с.
2. Гордон Ю. Книга про буквы от Аа до Яя / Юрий Гордон. – М. : ИЗДАЛ, 2006. – 384 с.
3. Серов С. И. Гармония классической типографики / Сергей Иванович Серов. – М. : Линия График, 2003. – 32 с.
4. Серов С. И. Типографика визуальной коммуникации / Сергей Иванович Серов. – М. : Линия График, 2004. – 32 с.
5. Феличи Д. Типографика : шрифт, вёрстка, дизайн / Джеймс Феличи ; [пер. с англ. и комент. С. И. Пономаренко]. – СПб. : БХВ-Петербург, 2005. – 496 с.
6. Чернихов Я. Г., Соколов Н. А. Построение шрифтов / Я. Чернихов. – М. : Архитектура-С, 2005. – 116 с. (репринт по изданию – Лиепая : Лингва, 1952).
7. Шпикерман Э. О шрифте / Эрик Шпикерман ; [пер. с англ. Н. Мухина]. – М. : ПараТайп, 2005. – 192 с.
8. Friedl, F. Typography. When Who How / Friedl, Friedrich ; Ott, Nicolaus ; Stein, Bernhard. – Köln : Könemann Verlagsgesellschaft mbH, 1998. – 302 p.

XV. ІНФОРМАЦІЙНІ (ЕЛЕКТРОННІ) РЕСУРСИ

9. Серов С. И. Легкое дыхание : [Электронный ресурс] / С. И. Серов ; ред. П. Банкова. – Портал о дизайне. – Электрон. дан. – М. : КАК проект, 2007. – Режим доступа : <http://kak.ru/columns/serov/a1237/> , вільний. – Загол. з екрану. – Мова рос.
10. Серов С. И. Серебро книжной полосы : [Электронный ресурс] / С. И. Серов ; ред. П. Банкова. – Портал о дизайне. – Электрон. дан. – М. : КАК проект, 2007. – Режим доступа : <http://kak.ru/columns/serov/a2666/> , вільний. – Загол. з екрану. – Мова рос.
11. Серов С. И. Долгое прощание : [Электронный ресурс] / С. И. Серов ; ред. П. Банкова. – Портал о дизайне. – Электрон. дан. – М. : КАК проект,

2006. – Режим доступу : <http://kak.ru/columns/serov/a1484/> , вільний. –
Загол. з екрану. – Мова рос.

12. Maajoор, М. My Type Design Philosophy : [Електронний ресурс] /
Martin Maajoор. – Електрон. дан. – Typotheque, 1999-2010. – Режим
доступу :
http://www.typotheque.com/articles/my_type_design_philosophy.html ,
вільний. – Загол. з екрану. – Мова англ.